

Ale Talmud, ktorý dnes počíta deväť folio-sväzkov (vydania s prekladom s vysvetlivkami Lazarusa Goldschmidta, Leipzig, 1909), ani dnes nie je hotový. Veľkí talmudskí mudrci cez tisícročia novými a „novými plotami“ ho obohávali, ako oni zvykli hovoriť. Talmudský svet, smýšľanie sa vyvíja ďalej, rastie podľa zásad starých farizejov.

Toto najkrajšie vyjadril svetový vodca cionizmu¹², dr. Weizmann¹³, pri zakladaní židovskej univerzity v Jeruzaleme r. 1918. Doslovne povedal toto: „Babylonskí a jeruzalemskí mudrci, Maimonides¹⁴ a Gaon z Vilna, Linsenschleifer z Amsterdamu a Karol Marx¹⁵, Heinrich Heine¹⁶ a Pavel Ehrlich sú článkami v dlhej nepretrhutej reťazi duševného vývinu“. Viď. Nahum Sokolow: „Die gesamte Geschichte der Zionismus“, II. sv. str. 482. Prejav je doslovne citovaný nie z diela kresťanského autora. Vodca svetového cionizmu (člen triumvirátu) sa tak vyslovil. Teda jeden z najvýznamnejších zástupcov talmudského židovstva, dr. Weizmann, na svätom mieste, v Jeruzaleme, v najslávnejšom okamihu povedal, že duch Talmudu žije, vyvíja sa a tvorí nepretrhnutú, živú reťaz, počnúc od prvých jeruzalemských a babylonských tvorcov Talmudu cez storočia, cez Maimonidesa a mnohých iných až po Karola Marxa, prvú autoritu svetovej boľševickej revolúcie. „Dlhú, nepretrhnutú reťaz duševného vývinu“. Môžeme do tejto reťaze začleniť i Šeloma Ganzfrieda, užhorodského svetochýrneho rabína, ktorý verne kráča po stopách Šulchan Arucha, Jozefa Karo a tiež novými a novými plotmi oboháva zákony Halacha. Ganzfriedov „plot“ iste bude i p. hl. rabínovi známy. „Dlhá, nepretrhnutá reťaz duševného vývinu“. Teda tvár ducha Talmudu ešte nie je „konečná“.

Že židia pod pomenovaním „akum“ nerozumia len pohanov, ale i ostatných nežidov, to by bolo škoda dokazovať. Veď p. hl. rabín to dobre vie, i keď opak toho tvrdí.

Rud. Mikuš, S. J.

Slovák, 24. 2. 1939, s.4.

Dokument 72

Prednáška Š. Zlatoša z katolíckej bohosloveckej fakulty v Bratislave na tému „Kresťanstvo a židovstvo“, ktorá odznela 12. 3. 1939.

¹² Dobovo sa slovo sionizmus písalo „cionizmus“.

¹³ Chaim Weizmann (1874-1952), izraelský politik. V rokoch 1920-1931 predseda Svetovej sionistickej organizácie. Od roku 1948 prvý prezident štátu Izrael.

¹⁴ Maimonides, Moše ben Maimon (1135-1204), stredoveký židovský filozof.

¹⁵ Karol Marx (1818-1883), nemecký filozof. Pochádzal zo židovskej rodiny, ktorá konvertovala.

¹⁶ Heinrich Heine (1797-1856), nemecký básnik. Konvertoval zo židovskej viery.

Bohatstvo neprinieslo Židom šťastie. Čo so židovským majetkom. – Ako riešiť židovskú otázku.

V nedeľu¹⁷ na katolíckej bohosloveckej fakulte v Bratislave prednášal profesor dr. Zlatoš na tému: „Kresťanstvo a židovstvo“. (...).

Nasledovala prednáška profesora dr. Zlatoša: „Kresťanstvo a židovstvo“. Katolícka cirkev svoje učenie berie z dvoch prameňov: z tradície a zo sv. Písma Nového a Starého zákona. Pre tieto starozákonné knihy napádajú cirkev ako takú, ktorá vyviera zo skazonosného židovstva. Také a podobné útoky nás nútia odpovedať si, ako sa cirkev díva na dnešnú židovskú otázku.

V knihách Starého zákona musíme rozoznávať prvky dočasné ako občianske ustanovizne a večné božské pravdy. Pre starozákonné občianske ustanovizne Kristus znamená časové zakončenie, kým pre božské starozákonné pravdy znamená dovŕšenie a zakľúčenie božieho zjavenia. V tomto smysle sv. Pavel volá Starý zákon pedagógom ku Kristu. Preto aj Kristus starozákonné výroky vzťahoval na seba. Klasický doklad k tomu je reč v nazaretskej synagóge. Takto je len prirodzené, že svätopisci novozákonných kníh pri dôležitých opisoch udalostí zo života Kristovho svoje výroky potvrdzovali uzáverom: „Toto všetko sa stalo, aby sa splnilo, čo bolo napísané.“ Obrazne môžeme povedať, že pomer Starého zákona k Novému je pomer puku na ratolesť k rozvetvenému stromu, pomer dieťaťa k dospelému mužovi, pomer zory, ktorá zvestuje príchod svetla, ku slnku.

V druhej polovici 5. storočia pred Kristom prestáva reťaz starozákonných prorokov a miesto nich vystupujú znalci zákona, soferim, ktorí pojem duchovného kráľovstva ohlasovaného prorokmi zamenili za pozemské kráľovstvo, do ktorého budú povolani len Židia, ako synovia Abrahámovi. Kristus – hoci uznával akúsi prednosť Izraela pred pohanmi – predsa tento židovský sen o výlučnom vyvolení vyrážal z mysli zákoníkov a preto práve došlo k tragédii na Kalvárii. Z tohto všetkého je zrejmé, že mesiánska myšlienka, ktorú nás najviac nesie k židovstvu, nás zároveň od židovstva aj naviac oddiaľuje.

Antisemitizmus nie je dnešného dáta. Už babylonské zajatie sa označuje za antisemitické hnutie. Veľký antisemita bol na príklad cisár Klaudius¹⁸. Roku 41-43 Alexandrinským poslal list, v ktorom im zakazuje privážanie Židov zo Sýrie a Egypta. V tomto liste ich nazval skazou celého sveta. R. 45 ich vyhnal z Ríma, ako svedčia Skutky apoštolské v 18. hlave.

Náš antisemitizmus nemá náboženské príčiny. Židovstvo ako také nemôžeme brať na zodpovednosť, že ukrižovali Krista a podobne;

¹⁷ 12. 3. 1939.

¹⁸ Claudius Tiberius Nero Germanicus (10 pr. n. l. – 54 n. l.), od roku 41 n. l. rímsky cisár.

My len futovať môžeme, že Židia nepokračovali vo svojom vyvolení.

My máme v úcte knihy Starého zákona, pretože naša omšová kniha a kňazské hodiny sú aj modlitby žalmov a prorokov, ale popri tom všetkom sme antisemiti. Katolicizmus je ďaleko od židovstva. Kto pozná učenie Starého a Nového zákona, nemôže identifikovať Starý zákon s Novým.

Niet konzervatívnejšieho národa ako Židia. Mnohé rituálne predpisy mali cieľ vyzdvihnúť osobitný národný charakter. Tejto tradície sa však Židia zriekli v 18. storočí za éry liberalizmu. Liberalistické myšlienky bratstva a rovnosti najviac využili a zneužili Židia. Židia majú obchodné schopnosti, ktoré samé v sebe nie sú zlé a nemravné, ale nemravnými ich urobili Židia, pretože ich využili v neprospech iných národov. Ak to robili Židia dobrovoľne a vedome, bola to pekelná zlosť. Ale hneď musíme prizvukovať, že táto nemravnosť židovská má svoju príčinu v liberalizme a musíme rázne protestovať, žeby príčina židovskej zvrhlosti bola v starozákonnom učení. Protidôkazy toho sú charaktery Abraháma, Mojžiša, Dávida, ktorí žili podľa Zákona.

Spomenuté pravdy naznačujú, ako treba riešiť židovskú otázku. Židia nespravodlivo prišli k veľkému majetku a preto i sami musia uznať právo kresťanov vziať si tieto majetky späť. Toto spätné prebranie majetku však má ísť duchom lásky a spravodlivosti, ktorou sa mnoho ráz viac dokáže ako silou. Kresťanská spoločnosť má sa predovšetkým starať o seba, ale tak, aby neuškodila inému. Právo odvety „ius talionis“ je pohanské, pretože ostane vždy pravdou „summum ius summa iniuria“. Musíme si uvedomiť, že bohatstvo neprinieslo Židom šťastie. Práve naopak. V tom je najväčšia tragika židovstva, že moc a bohatstvo stáva sa židovstvu skazou. Židovská nemravnosť je výsledkom bohatstva. Židia sa cítia medzi nami cudzím telesom. Pekne to charakterizuje údajný výrok Rotschildov: „Keby ste aspoň na štvrt' hodiny vedeli precítiť, čo to znamená byť Židom.“

Cieľ prednášky bol: ukázať, akým duchom sa má riešiť židovská otázka. Praktické veci, ako presťahovanie Židov, zapadá už celkom do kompetencie štátnikov, ktorí židovskú otázku i po tejto stránke majú riešiť podľa ľudských a kresťanských zásad.

Prednáška trvala poldruhej hodiny, ale bola tak pútavá a presvedčujúca, že by sa vďačne i ďalej bola počúvala.

Slovák, 15. 3. 1939, s. 5.